МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. Каразіна

Кафедра загальної та клінічної імунології та алергології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної роботи
_____ А. В. Пантелеймонов
«____» _____ 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ДЕРМАТОЛОГІЯ, ВЕНЕРОЛОГІЯ»

Рівень вищої освіти «Магістр»
галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
вид дисципліни обов'язкова дисципліна
факультет медичний

2020/2021навчальний рік

Робочу програму «Дерматологія, венерологія» рекомендовано до затвердження вченою радою медичного факультету

"13" 05 2020 року, протокол №9

Робоча програма навчальної дисципліни підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти професійної кваліфікації «Лікар» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина». Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, медичний факультет. «13» 05 2020 року. – 34 с.

Робоча програма вивчення навчальної дисципліни «Дерматологія, венерологія» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти професійної кваліфікації «Лікар» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина» на медичному факультеті Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна складена на основі типової (примірної) програми дисципліни, складеної Державною установою «Центральний методичний кабінет з вищої медичної освіти Міністерства охорони здоров'я України», погодженої з директором Державної установи «Центральний методичний кабінет з вищої медичної освіти Міністерства охорони здоров'я України» І. Мельником 28 квітня 2017 року, погодженої з в.о. начальника Відділу освіти і науки Міністерства охорони здоров'я України Н. Олексіною 3 травня 2017 року та затвердженої заступником Міністра охорони здоров'я О. Лінчевським 3 травня 2017 року.

Розробники робочої програми навчальної дисципліни «Дерматологія, венерологія»:

- Т.І. Лядова, доктор медичних наук, доцент, завідувач кафедри загальної та клінічної імунології та алергології медичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;
- Ю.С. Овчаренко, кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри загальної та клінічної імунології та алергології медичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Робочу програму дисципліни «Дерматологія, венерологія» розглянуто та затверджено на засіданні кафедри загальної та клінічної імунології та алергології медичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, протокол № 10 від «04» 05 2020 року.

Завідувач кафедри _____ д. мед. н., Т.І. Лядова

«04» 05 2020 року

Програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) 222 „Медицина"

назва освітньої програми

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми
(керівник проектної групи) проф., д.мед.н. Ніколенко Є.Я.

_____ (підпис) Ніколенко Є.Я. (прізвище та ініціали)

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні методичної комісії медичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, протокол № 9 від «06» 05 20 20 року.

Голова методичної комісії _____ к. мед. н., доцент О. Л. Говаленкова
медичного факультету

«06» 05 20 20 року

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча програма вивчення навчальної дисципліни «Дерматологія, венерологія» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої медичної освіти професійної кваліфікації «Лікар» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина» на медичному факультеті Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна складена на основі типової (примірної) програми дисципліни, складеної Державною установою «Центральний методичний кабінет з вищої медичної освіти Міністерства охорони здоров'я України», погодженої з директором Державної установи «Центральний методичний кабінет з вищої медичної освіти Міністерства охорони здоров'я України» І. Мельником 28 квітня 2017 року, погодженої з в. о. начальника Відділу освіти і науки Міністерства охорони здоров'я України Н. Олексіною 3 травня 2017 року та затвердженої заступником Міністра охорони здоров'я О. Лінчевським 3 травня 2017 року.

Робоча програма вивчення навчальної дисципліни «Дерматологія, венерологія» складена відповідно до проекту стандарту вищої медичної освіти України другого (магістерського) рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина» професійної кваліфікації «Лікар», обговореного на XIII Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Актуальні питання якості медичної освіти» (12-13 травня 2016 року, м. Тернопіль, Україна), та орієнтовного навчального плану підготовки здобувачів освітньої кваліфікації «магістр» професійної кваліфікації «Лікар» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина», затвердженого в.о. Міністра охорони здоров'я В. Шафранським 26 липня 2016 року, з урахуванням положень Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої медичної освіти в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу, затвердженої Міністерством охорони здоров'я України 15 квітня 2014 року; Закону України «Про вищу освіту» № 2443-VIII від 22 травня 2018 року; Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна, затвердженого рішенням Вченої ради університету (протокол засідання № 5 від 27 березня 2017 року) та введеного в дію наказом ректора університету (наказ № 0202-1/155 від 21 квітня 2017 року) в оновленій редакції від 5 вересня 2018 року; навчального плану підготовки здобувачів професійної кваліфікації «Лікар» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина» на медичному факультеті, затвердженого рішенням Вченої ради та введеного в дію наказом ректора Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна; освітньо-професійної програми «Медицина», затвердженої рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (протокол № 13 від 31 жовтня 2016 року); Статуту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України (Наказ № 644 від 13 червня 2018 року); Кодексу цінностей Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна та інших регламентуючих нормативних документів.

Вивчення дисципліни «Дерматологія, венерологія» передбачене впродовж 1 навчального семестру (VII) 4 року навчання, загальна кількість навчальних годин становить 90 годин (3 кредитів ECTS), з яких 10 годин – лекційні заняття, 30 годин – практичні заняття, 50 годин – самостійна робота здобувачів вищої медичної освіти (СР). Розподіл годин, відведених для вивчення дисципліни «Дерматологія, венерологія», наведено нижче (табл. 1).

Таблиця 1

Розподіл годин, відведених для вивчення дисципліни «Дерматологія, венерологія»

Структурні розділи дисципліни	Кількість годин				Кредитів ECTS	Рік та семестр навчання	Вид контролю
	Лекційні	Практичні	СР	Всього			
Модуль 1 (2 змістовних модуля)	6	34	50	90	3,0	4 курс, VII семестр	Диференційний залік

Примітки: 1 кредит ECTS – 30 навчальних годин; аудиторне навантаження – 44,5%; СР – 55,5%; середнє тижневе навантаження – 4,5 години на тиждень (з урахуванням СР); середнє аудиторне тижневе навантаження – 2,0 години на тиждень.

І. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Дерматологія, венерологія» є обов'язковою зв'язуючою ланкою у загальній системі вивчення майбутніми сімейними лікарями клінічної медицини, а особливо внутрішніх та інфекційних хвороб, урології, акушерства, гінекології. Своєю чергою дитяча дерматологія, венерологія чітко пов'язана з неонатологією, педіатрією.

Як окрема клінічна дисципліна «Дерматологія, венерологія» поділяється на загальну та спеціальну. Її вивчення передбачає здобуття знань стосовно етіології, патогенезу, клінічних проявів різноманітних дерматологічних патологій та засвоєння сучасних підходів до лікування чи застосування відповідних профілактичних заходів. При вивченні цієї дисципліни велика увага надається прищепленню здобувачам вищої медичної освіти вміння своєчасно виявляти та чітко ідентифікувати клінічні прояви дерматологічних захворювань; деонтологічно правильно спілкуватися та організовувати догляд за дерматологічними хворими. Майбутнім неонатологам, педіатрам, сімейним лікарям лекційний та практичний матеріал дає змогу отримати базові знання з будови шкіри в немовлят та дітей, правильного догляду за шкірою та вміння застосувати відповідні профілактичні заходи.

Організація навчального процесу при вивченні дисципліни «Дерматологія, венерологія» здійснюється за кредитно-модульною системою навчання відповідно до вимог Болонського процесу. Основними видами навчальної роботи у процесі вивчення дисципліни «Дерматологія, венерологія» є лекційні та практичні заняття, самостійна робота здобувачів вищої медичної освіти, консультації згідно графіку, що складається та затверджується на початку кожного навчального семестру на засіданні кафедри загальної та клінічної імунології та алергології (додатково за потребою використовуються консультації з використанням Інтернет-технологій, технології дистанційного навчання, вебінари, конференції, науково-дослідні роботи тощо). Теми лекційного курсу дисципліни «Дерматологія, венерологія» розкривають проблемні питання відповідних розділів дисципліни та дозволяють надати здобувачу вищої медичної освіти інформацію щодо найбільш актуальних питань дисципліни. Заняття під час вивчення здобувачами вищої медичної освіти «Дерматологія, венерологія» за методикою їх організації є практичними заняттями, де можуть бути використані відеофільми, кінофільми, подані у комп'ютерних програмах та інших навчальних технологіях; вирішення ситуаційних задач (лабораторна діагностика дерматологічних та венеричних хвороб, статистичні дані, аналітичні методи), що мають експериментальне, клініко-діагностичне або санітарно-гігієнічне спрямування. На практичних заняттях надаються рекомендації щодо необхідності коротко записувати протоколи проведених досліджень, де необхідно зазначати мету дослідження, результати дослідження та висновки.

Обсяг навчального навантаження здобувача вищої медичної освіти описаний у кредитах ECTS, які зараховуються здобувачу вищої медичної освіти при успішному

засвоєнні ними відповідного модулю (залікового кредиту). Кредитно-модульна система організації навчального процесу спонукає здобувача вищої медичної освіти систематично вчитися протягом навчального семестру під час вивчення дисципліни.

Вчена рада медичного факультету за поданням кафедри загальної та клінічної імунології та алергології може змінити кількість годин з дисципліни «Дерматологія, венерологія» не більше ніж на 10% від їх кількості. Кафедра загальної та клінічної імунології та алергології має право вносити зміни до навчальної програми залежно від організаційних і технічних можливостей, напрямків наукових досліджень, екологічних особливостей регіону, але має виконати в цілому обсяг вимог з дисципліни згідно з кінцевими цілями ОКХ і ОПП за фахом підготовки та навчальними планами. Поточна робоча програма у повній мірі відповідає наведеним вище вимогам.

Поточна навчальна діяльність здобувача вищої медичної освіти контролюється на практичних заняттях у відповідності з конкретними цілями. Рекомендується застосовувати такі засоби діагностики рівня підготовки здобувача вищої медичної освіти, як тестування, письмова або усна відповідь на контрольні питання, розв’язування ситуаційних задач, трактування та оцінка їх результатів дослідження, контроль рівню оволодіння практичними навичками. Підсумковий контроль засвоєння модулів здійснюється по їх завершенню. Оцінка успішності з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою як середня арифметична оцінка засвоєння відповідних модулів і має визначення за системою ECTS та шкалою, прийнятою в Україні. Детальніше методика оцінювання поточної навчальної діяльності та результатів складання модульного контролю описана у відповідному розділі поточної робочої програми (див. нижче).

1.1. МЕТА ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання навчальної дисципліни «Дерматологія, венерологія» передбачає здобуття та поглиблення комплексу знань, вмінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв’язання комплексних завдань з цієї дисципліни, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, що розв’язує актуальне наукове завдання дерматологічних та венеричних хвороб, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

1.2. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Основними завданнями вивчення дисципліни є пошук і з'ясування сучасних закономірностей перебігу шкірних хвороб та ураження організму людини при венеричних захворюваннях:

- сучасні наукові уявлення про етіологію та патогенез найбільш поширених шкірних та венеричних захворювань;
- фактори, що спричиняють виникненню цих захворювань;
- класифікацію та найважливіші клінічні прояви, згідно стадій хвороб;
- демонстрація розуміння стандартів надання допомоги при шкірних та венеричних захворюваннях;
- запобігання розвитку ускладнень цих захворювань;
- особливості деонтологічного підходу до обстеження осіб з шкірними та венеричними хворобами;
- освоєння основних принципів надання допомоги на до госпітальному етапі;
- принципи профілактики цих захворювань.

ЗГІДНО З ВИМОГАМИ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ ПОВИННІ:

знати:

- основи законодавства про охорону здоров'я та директивні документи, що визначають діяльність органів та закладів охорони здоров'я;
- загальні питання організації дерматологічної та венерологічної служби в Україні;
- принципи лікування захворювань;
- тактику надання екстреної медичної допомоги;
- тактику ведення контингенту осіб, що підлягають диспансерному нагляду;
- організацію роботи лікарняно-поліклінічних відділень;
- організацію роботи швидкої та невідкладної допомоги дорослому населенню;
- організацію диспансерного нагляду;
- принципи дієтотерапії, фізіотерапії та лікувальної фізкультури;
- форми і методи санітарно-просвітньої роботи;
- сучасну літературу за фахом.

вміти:

- збирати інформацію про пацієнта;
- встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання;
- проводити диференційний діагноз;
- діагностувати невідкладні стани;
- складати план обстеження хворого;
- визначати необхідність у спеціальних методах дослідження (лабораторних, функціональних), організовувати їх виконання та давати їх правильну інтерпретацію;
- оцінювати результати лабораторних та інструментальних досліджень;
- визначати необхідний режим праці та відпочинку при лікуванні захворювань;
- визначати необхідну дієту при лікуванні захворювань;
- визначати характер лікування захворювань;
- обґрунтовувати лікарську тактику та методи лікування з урахуванням індивідуальних особливостей хворого та загальних закономірностей перебігу хвороби;
- надавати екстрену медичну допомогу;
- виконувати медичні маніпуляції;
- проводити санітарно-гігієнічні та профілактичні заходи;
- планувати профілактичні заходи щодо шкірних та венеричних хвороб;
- узагальнювати науково-практичну літературу;
- брати активну участь в поширенні медичних знань серед населення;
- проводити просвітницьку роботу (бесіди, лекції) серед населення, хворих і в закладах загальної медичної служби.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття здобувачами вищої освіти *компетентностей:*

- інтегральна:

- Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

- *загальні:*

- Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- Здатність до здійснення саморегуляції, ведення здорового способу життя, здатність до адаптації та дії в нової ситуації.
- Здатність до вибору стратегії спілкування; здатність працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і бути сучасно навченим.
- Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
- Здатність діяти соціально відповідально та громадської свідомості.
- Прагнення до збереження навколишнього середовища.

- *спеціальні (фахові, предметні):*

- Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів.
- Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів.
- Здатність до планування профілактичних та протиепідемічних заходів щодо дерматологічних та венеричних хвороб.
- Здатність до проведення профілактичних та протиепідемічних заходів щодо венеричних хвороб.
- Здатність до обробки державної, соціальної, економічної та медичної інформації.
- Здатність до проведення епідеміологічних та медико-статистичних досліджень здоров'я населення.
- Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).
- Здатність до оцінки впливу соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.

1.3. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ

Програма дисципліни структурована на 1 модуль ECTS, до складу якого входять 2 змістових модуля обсягом 3,0 кредитів (90 годин). Обсяг навчального навантаження здобувача вищої медичної освіти описаний у кредитах ECTS – залікових кредитах, які зараховуються здобувачам вищої медичної освіти при успішному засвоєнні ними модулю.

Організація навчального процесу здійснюється за кредитно-модульною системою відповідно до реалізації положень Болонської декларації у системі вищої медичної освіти.

1.4. ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ГОДИН

Таблиця 2

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	
Рік підготовки	
4-й	
Семестр	
VII	
Лекції	
6 год.	
Практичні, семінарські заняття	
34 год.	
Лабораторні заняття	
–	

Самостійна робота	
50 год.	
у тому числі індивідуальні завдання	
-	

Таблиця 3

Розподіл годин, відведених для вивчення дисципліни «Дерматологія, венерологія»

Структурні розділи дисципліни	Кількість годин				Кредитів ECTS	Рік та семестр навчання	Вид контролю
	Лекцій-ні	Практич-ні	СР	Всього			
Модуль 1 (2 змістовних модуля)	6	34	50	90	3,0	4 курс, VII семестр	Диференційний залік

Примітки: 1 кредит ECTS – 30 навчальних годин; аудиторне навантаження – 44,5%; СР – 55,5%; середнє тижневе навантаження – 4,5 години на тиждень (з урахуванням СР); середнє аудиторне тижневе навантаження – 2,0 години на тиждень.

Примітка: 1 кредит ECTS – 30 год.

1.6. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Кінцеві цілі дисципліни

- Виявляти основні клінічні симптоми, що характеризують найбільш поширені хвороби шкіри;
- Ставити попередній діагноз найбільш поширених хвороб шкіри;
- Ставити попередній клінічний діагноз, планувати профілактичні заходи щодо найбільш поширених шкірних та венеричних хвороб;
- Інтерпретувати закономірності та особливості перебігу патологічного процесу при різних шкірних та венеричних хворобах;
- Здійснювати клінічну і лабораторну диференціальну діагностику різних шкірних та венеричних хвороб;
- Інтерпретувати результати специфічних методів обстеження;
- Визначити тактику ведення хворих на найбільш поширені шкірні та венеричні хвороби;
- Визначити тактику госпіталізації хворих на шкірні та венеричні хвороби;
- Діагностувати невідкладні стани та надавати допомогу на догоспітальному етапі;
- Прогнозувати наслідки шкірних та венеричних хвороб для здоров'я людини;
- Демонструвати вміння ведення медичної документації у шкірно-венерологічному диспансері.

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма вивчення здобувачами дисципліни «Дерматологія, венерологія» структурована одним модулем, до складу якого входять 2-а змістовних модулі, вивчення матеріалів кожного з яких дозволяє здобувачам у повній мірі засвоїти теоретичну частину та оволодіти практичними навичками з окремого розділу дисципліни. Форма контролю дисципліни – підсумковий модульний контроль. Кредитно-модульна система організації навчального процесу (КМСОНП) спонукає здобувачів систематично вчитися

впродовж навчального семестру і має забезпечити підвищення якості підготовки здобувачів.

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувачів (СР).

Теми лекцій розкривають проблемні питання відповідних розділів дисципліни. У лекційному курсі максимально використовуються різноманітні дидактичні засоби – мультимедійні презентації, навчальні кінофільми, слайди, демонстрація тематичних хворих. Лекційний і практичний етапи навчання здобувачів по можливості формуються у такій послідовності, щоб теми лекцій передували практичним заняттям.

Практичні заняття за методикою їх організації є клінічними і передбачають:

1. Курацію хворих на шкірні та венеричні хвороби, яка здійснюється за заданим алгоритмом дій здобувачем вищої медичної освіти.
2. Розгляд теоретичних питань та набуття практичних навичок за стандартними переліками до кожного практичного заняття та під час підсумкового модульного контролю.
3. Аналіз архівних історій хвороб.
4. Вирішення ситуаційних завдань.
5. Стандартизований тестовий контроль, усне і письмове опитування.

Самостійна робота (СР) здобувачів посідає у вивченні дисципліни вагоме місце. Окрім традиційної підготовки до практичних занять і модульного контролю, а також опанування переліком тем, що винесені для самостійного вивчення, вона включає роботу здобувачів у клініці в позааудиторний час з оволодінням практичними навиками, складання ними схем диференційної діагностики та алгоритмів обстеження хворих, підготовку і написання історії хвороби. Ефективність СР повинна забезпечуватись співпрацею здобувачів і викладачів.

Засвоєння теми контролюється на практичних заняттях відповідно до конкретних цілей. Підсумковий модульний контроль здійснюється по завершенню вивчення усіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

Рекомендується застосовувати такі засоби діагностики рівня підготовки здобувачів: комп'ютерне і бланкове тестування, розв'язування ситуаційних задач, інтерпретація лабораторних досліджень, аналіз і оцінка результатів специфічних і інструментальних методів обстеження, контроль практичних навичок, відповіді на стандартизовані теоретичні питання.

Модуль 1. Дерматологія, венерологія.

Змістові модулі:

1. Дерматологія.
2. Венерологія.

1.1. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Модуль 1. Дерматологія, венерологія.

Змістовий модуль 1. Дерматологія.

Конкретні цілі:

- Трактувати поняття "шкірні хвороби". Визначити місце шкірних хвороб в системі медичних знань, основні етапи розвитку дерматології як науки.
- Засвоїти анатомію, гістологію та фізіологію шкіри людини.
- Засвоїти функції шкіри та придатків людини.
- Засвоїти принципи класифікації шкірних хвороб.
- Інтерпретувати етіологічні й патогенетичні закономірності, особливості клінічного перебігу, діагностики та профілактики шкірних хвороб.

- Визначати показання до госпіталізації, правила обстеження та виписки хворих з стаціонару.
- Вміти оформити медичну документацію.
- Аналізувати етіологічні, патогенетичні і клінічні особливості шкірних хвороб.
- Демонструвати навички клінічної і лабораторної діагностики найбільш поширених шкірних хвороб та їхніх ускладнень.
- Проводити диференціальну діагностику найбільш поширених шкірних хвороб.
- Діагностувати невідкладні стани при шкірних хворобах.
- Призначати раціональне лікування хворим на найбільш поширені шкірні хвороби на різних етапах медичної допомоги.
- Визначати лікувальну тактику в разі ускладнень або невідкладних станів при шкірних хворобах на догоспітальному етапі.
- Планувати основні профілактичні заходи щодо шкірних хвороб.
- Прогнозувати наслідки шкірних хвороб на здоров'я людини.

Тема 1. Вступ до дерматології. Українська дерматологічна школа. Анатомія, гістологія та фізіологія шкіри людини.

Дерматологія як наука. Українська дерматологічна школа. Анатомія і фізіологія шкіри людини: структура епідермісу, дерми та гіподерми, їх функції. Кровоносні та лімфатичні судини шкіри. Нервовий апарат шкіри. Анатомія і фізіологія придатків шкіри: сальних, потових залоз, волосся та нігтів.

Особливості будови і фізіології шкіри, слизових оболонок у дитячому і старечому віці.

Функції шкіри. Захисна функція: механічний захист від зовнішніх впливів, шляхи реалізації захисних механізмів; захист шкіри від радіаційних впливів, фактори забезпечення захисту від УФ-А та УФ-В опромінення; захист від хімічних подразників, шляхи його здійснення; фактори бактерицидних властивостей шкіри. Імунна функція, основні складові імунної системи шкіри. Рецепторна функція, класифікація рецепторів шкіри, їх структура та фізіологія. Терморегуляція, основні шляхи здійснення функції. Обмінна функція шкіри: секреторна, екскреторна, резорбційна і дихальна активність.

Тема 2. Елементи шкірної висипки та методика огляду й обстеження пацієнтів зі шкірною патологією. Принципи лікування хвороб шкіри. Деонтологічні аспекти роботи лікаря.

Елементи шкірної висипки. Класифікація. Група первинних порожнинних елементів шкірної висипки: визначення, структура та характеристика. Група первинних безпорожнинних елементів шкірної висипки: класифікація, визначення, структура та характеристика. Вторинні елементи шкірної висипки, їх визначення та характеристика. Мономорфний характер шкірної висипки: визначення та характеристика. Поліморфний характер шкірної висипки: визначення та характеристика. Поняття істинного та хибного поліморфізму.

Принципи діагностики захворювань шкіри. Основні скарги хворого. Збір анамнезу: анамнез поточного захворювання, анамнез життя. Фізичне дослідження: огляд шкірних покровів. Локальний статус. Визначення характеру висипу: запальний (гострий, підгострий, хронічний), незапальний. Оцінка кількості висипки: рясна, мізерна, поодинокі висипання, єдиний осередок. Визначення локалізації, симетричності, асиметричності осередків ураження. Опис первинних і вторинних морфологічних елементів: розмір, форма, контури, межі, колір, поверхня, консистенція та інші ознаки висипки. Розташування окремих елементів: рівномірне, нерівномірне, згруповане, зливне та ізольоване.

Додаткові методи дослідження шкіри. Гратаж, вітропресія, пальпація, дерматоскопія. Епікутанні та інтракутанні шкірні тести при алергічних станах. Мікологічні, бактеріологічні, вірусологічні, серологічні тести. Імунофлуоресцентні тести та ангіографічні дослідження. Гістологічне дослідження. Загальноклінічні методи діагностики.

Принципи лікування шкірних хвороб. Режим, дієта, медикаментозна терапія: етіологічна, патогенетична, симптоматична терапія (загальна і місцева). Фізіотерапія, психотерапія, хірургічне лікування, курортотерапія.

Тема 3. Особливості клінічного перебігу корости, педикульозу та демодекозу. Принципи їхнього диференціювання, профілактики та лікування. Основні клінічні прояви при стафілодерміях та стрептодерміях на шкірі й слизових оболонках.

Етіологія, шляхи передачі, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг корости. Клінічна та лабораторна діагностика, диференціальний діагноз та ускладнення. Типові та атипові форми. Клінічний перебіг корости у дітей. Лікування хворих на коросту (бензилбензоатом, за методом Дем'яновича, сірчаними мазями), профілактика.

Етіологія, шляхи передачі, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг педикульозу. Класифікація. Клінічна та лабораторна діагностика, диференціальний діагноз та ускладнення. Типові та атипові форми педикульозу. Лікування хворих на педикульоз, профілактика.

Етіологія, патогенез, клінічний перебіг демодекозу. Клінічна та лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, лікування.

Умови інфікування та розвитку піогеної флори на шкірі. Етіологічні чинники розвитку піодермій. Класифікація та загальні особливості піогеного ураження.

Етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг стафілококових уражень шкіри. Фолікуліти: остіофолікулит, фолікулит поверхневий і глибокий. Клінічний перебіг, клінічна та лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення. Сучасні методи лікування, медична допомога хворим на догоспітальному етапі. Показання до госпіталізації. Принципи профілактики.

Фурункул, фурункульоз. Карбункул. Клінічний перебіг, клінічна та лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення. Сучасні методи лікування, медична допомога хворим на догоспітальному етапі. Показання до госпіталізації. Принципи профілактики.

Гідраденіт. Клінічний перебіг, клінічна та лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення. Сучасні методи лікування, медична допомога хворим на догоспітальному етапі. Показання до госпіталізації. Принципи профілактики.

Сикоз вульгарний. Клінічний перебіг, клінічна та лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення. Сучасні методи лікування, принципи профілактики.

Пухирчатка епідемічна новонароджених. Епідеміологія, клінічний перебіг, клінічна та лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення. Сучасні методи лікування, принципи профілактики.

Етіологія, епідеміологія, шляхи передачі, патогенез, клінічний перебіг стрептококових уражень шкіри. Класифікація.

Імпетиго. Клінічний перебіг, клінічна та лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення. Сучасні методи лікування, принципи профілактики.

Суха стрептодермія. Клінічний перебіг, клінічна та лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення. Сучасні методи лікування, принципи профілактики.

Ектима. Клінічний перебіг, клінічна та лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення. Сучасні методи лікування, принципи профілактики.

Целюліт. Клінічний перебіг, клінічна та лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення. Сучасні методи лікування, принципи профілактики.

Хронічна виразкова вегетуюча піодермія. Клінічний перебіг, клінічна та лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення. Сучасні методи лікування, медична допомога хворим на догоспітальному етапі. Показання до госпіталізації. Принципи профілактики.

Шанкриформна піодермія. Клінічний перебіг, клінічна та лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення. Сучасні методи лікування, принципи профілактики.

Тема 4. Псоріаз. Діагностика, клінічний перебіг, лікування. Червоний плескатий лишай. Діагностика, клінічний перебіг, лікування.

Псоріаз: етіологія, патогенез, епідеміологія. Класифікація: легкі (вульгарний, ексудативний, пустульозний псоріаз) та тяжкі форми (псоріатична еритродермія, артропатична форма), їх різновиди та особливості. Клінічний перебіг: характер шкірної висипки, псоріатичні феномени, методика їх виявлення (гратаж). Типові місця локалізації шкірної висипки, стадії розвитку псоріатичної висипки. Симптом Кебнера, методика виявлення. Діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення. Сучасні методи лікування, з урахуванням клінічної форми та стадійності процесу, медична допомога хворим на догоспітальному етапі. Показання до госпіталізації, принципи профілактики.

Червоний плескатий лишай**:** етіологія, патогенез, епідеміологія. Клінічний перебіг: характер шкірної висипки, локалізований, дисемінований, генералізований ЧПЛ. Симптоми Кебнера та сітки Уікхема, синдром Літтла-Лассюера та Гріншпана-Потекаєва, їх характеристика та особливості. Класифікація: типова, гіпертрофічна, атрофічна, бульозна, еритематозна, пігментна, фолікулярна форми, їх характеристика та особливості. Клінічні форми ЧПЛ слизової оболонки рота: типова, гіперкератотична, ексудативно-гіперемічна, ерозивно-виразкова, бульозна та атипова форми, їх характеристика та особливості. Діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення. Сучасні методи лікування, медична допомога хворим на догоспітальному етапі. Показання до госпіталізації, принципи профілактики.

Тема 5. Кератомікози та мікози стоп. Їхні клінічні прояви, лабораторна діагностика, терапія та профілактика. Трихомікози: мікроспорія, трихофітія, парша. Їхні клінічні прояви, лабораторна діагностика, терапія та профілактика.

Класифікація та особливості мікотичного ураження, етіологія, патогенез.

Кератомікози: етіологія, епідеміологія, патогенез. Клінічний перебіг: особливості шкірної висипки, симптом Беньє. Клінічна діагностика: проба Бальцера, огляд осередків ураження під лампою Вуда. Лабораторна діагностика та диференціальний діагноз, лікування, профілактика.

Дерматофітії: класифікація, чинники, що сприяють виникненню захворювання, загальні особливості ураження шкіри.

Епідерматофітія пахова: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна та клінічна діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.

Епідермофітія стоп: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічні різновиди та перебіг. Оніхомікоз: клінічні різновиди. Лабораторна та клінічна діагностика, диференціальний діагноз, лікування. Профілактичні заходи: профілактика мікозу в лазнях, басейнах, душових, педикюрних кабінетах. Індивідуальна профілактика.

Руброфітія: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічні різновиди та перебіг, лабораторна та клінічна діагностика, диференціальний діагноз, лікування. Профілактика.

Трихофітія: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічні різновиди та перебіг, лабораторна та клінічна діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.

Мікроспорія: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічні різновиди та перебіг, лабораторна та клінічна діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.

Паша: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна та клінічна діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.

Кандидоз: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна та клінічна діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.

Глибокі мікози. Класифікація, чинники, що сприяють виникненню захворювання, загальні особливості ураження шкіри.

Бластомікоз: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна та клінічна діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.

Споротрихоз: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна та клінічна діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.

Псевдомікози. Класифікація, чинники, що сприяють виникненню захворювання, загальні особливості ураження шкіри.

Хромомікоз: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна та клінічна діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.

Еритразма: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна та клінічна діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.

Актиномікоз: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна та клінічна діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.

Тема 6. Дерматити, токсикодермії, екзема, нейродерміт. Клінічний перебіг алргодерматозів, діагностика, диференційна діагностика, підтвердження діагнозу та лікування.

Сучасне поняття про етіопатогенез алергодерматозів, їх класифікація, чинники, що сприяють виникненню захворювання. Дерматити: етіологія, патогенез, механізм розвитку. Класифікація: дерматити від впливу фізичних факторів, дерматити від впливу хімічних чинників, дерматити від впливу біологічних факторів. Клінічний перебіг, стадійність процесу. Діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.

Алергічний дерматит: етіологія, патогенез, механізм розвитку. Клінічний перебіг, діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.

Екзема: етіологія, патогенез, механізм розвитку. Класифікація: істинна, мікробна, себорейна, професійна, дитяча екзема. Клінічний перебіг, діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.

Токсидермія: етіологія, патогенез, механізм розвитку. Класифікація: розповсюджена токсидермія, фіксована токсидермія. Клінічний перебіг, діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.

Синдром Лайєлла: етіологія, патогенез, клінічний перебіг, діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика ускладнень.

Кропив'янка: етіологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.

Нейродерматози: етіологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.

Тема 7. Бульозні дерматози. Клінічний перебіг, діагностика, диференційна діагностика, підтвердження діагнозу та лікування

Класифікація, чинники, що сприяють виникненню захворювання, загальні особливості ураження шкіри.

Пухирчатка акантолітічна: етіологія, патогенез. Класифікація: вульгарна, вегетуюча, листоподібна, еритематозна пухирчатка. Клінічний перебіг: характер шкірної висипки на стадії загострення та ремісії. Типові місця локалізації шкірної висипки. Симптом Нікольського, його особливості, феномен Асбо Хансена, «симптом груші». Діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.

Пухирчатка неакантолітічна: етіологія, патогенез. Клінічний перебіг: характер шкірної висипки, типові місця локалізації. Діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.

Герпетиформний дерматит Дюринга: етіологія, патогенез. Клінічний перебіг: характер шкірної висипки, типові місця локалізації. Діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.

Тема. 8 Туберкульоз шкіри. Клінічний перебіг, діагностика, диференційна діагностика, підтвердження діагнозу та лікування

Туберкульоз шкіри: етіологія, епідеміологія, шляхи передачі. Патогенез, чинники, що сприяють виникненню туберкульозу шкіри. Класифікація. Локалізовані форми: туберкульозний шанкр, туберкульозна вовчанка, колікватнвний туберкульоз, бородавчатий туберкульоз, виразковий туберкульоз шкіри та слизових. Дисеміновані форми: індуративна еритема Базена, папулонекротичний туберкульоз, гострий міліарний туберкульоз, ліхеноїдний туберкульоз, міліарна дисемінована вовчанка. Клінічний перебіг: характер та особливості шкірної висипки. Клінічна та лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення. Сучасні методи лікування, правила виписки хворих із стаціонару, диспансерний нагляд. Основні принципи профілактики.

Визначення якості життя дерматологічного хворого. Техніка визначення показників якості життя, загальні опитувальники стану здоров'я, їх структура та значення для моніторину ефективності лікування. Дерматологічний індекс якості життя (Dermatology Life Quality Index), дерматологічний індекс якості життя у дітей (The Children Dermatology Life Quality Index), індекс недієздатності при псоріазі (Psoriasis Disability Index), Індекс недієздатності при атопічному дерматиті (Atopic Dermatitis Disability Index).

Тема 9. Лепра. Клінічний перебіг, діагностика, диференційна діагностика, підтвердження діагнозу та лікування.

Лепра: етіологія, епідеміологія, шляхи передачі, патогенез. Класифікація: лепроматозна, туберкулоїдна, недиференційована та диморфна форми, їх клінічний перебіг. Характеристика шкірної висипки, типові місця локалізації. Враження органів і тканин. Клінічна діагностика. Лабораторні тести, тест на гістамін, тест на потовиділення. Диференціальний діагноз, ускладнення. Сучасні методи лікування, правила виписки хворих із стаціонару, диспансерний нагляд. Основні принципи профілактики.

Тема 10. Вірусні хвороби шкіри та слизових. Клінічний перебіг, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Принципи косметичного догляду за шкірою.

Загальна характеристика герпесвірусних інфекцій, етіологічна структура, місце в дерматологічній патології.

Інфекції, обумовлені вірусами простого герпесу HSV-1 та HSV-2: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічні прояви. Характеристика шкірної висипки, типові місця локалізації. Клінічна та лабораторна діагностика, диференціальний діагноз,

ускладнення, прогноз. Принципи лікування та профілактики герпетичної інфекції. Показання до госпіталізації. Медична допомога хворим на догоспітальному етапі.

Вітряна віспа і оперізувальний герпес: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічні прояви. Характеристика шкірної висипки, типові місця локалізації. Клінічна та лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення. Принципи лікування та профілактики VZV-інфекції. Показання до госпіталізації, правила виписки хворих із стаціонару. Медична допомога хворим на догоспітальному етапі.

Бородавки: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація. Клінічний перебіг, характеристика шкірної висипки, типові місця локалізації. Діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.

Контагіозний молюск: : етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація. Клінічний перебіг, характеристика шкірної висипки, типові місця локалізації. Діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.

Принципи косметичного догляду за шкірою.

Змістовий модуль 2. Венерологія.

Конкретні цілі:

- Трактувати поняття “венеричні хвороби”. Визначити місце венеричних хвороб в системі медичних знань, основні етапи розвитку венерології як науки.
- Засвоїти принципи класифікації венеричних хвороб.
- Інтерпретувати етіологічні й патогенетичні закономірності, особливості клінічного перебігу, діагностики та профілактики венеричних хвороб.
- Визначати показання до госпіталізації, правила обстеження та виписки хворих з стаціонару.
- Вміти оформити медичну документацію.
- Аналізувати етіологічні, патогенетичні і клінічні особливості венеричних хвороб.
- Демонструвати навички клінічної і лабораторної діагностики найбільш поширених венеричних хвороб та їхніх ускладнень.
- Проводити диференціальну діагностику найбільш поширених венеричних хвороб.
- Діагностувати невідкладні стани при венеричних хворобах.
- Призначати раціональне лікування хворим на найбільш поширені венеричні хворобии на різних етапах медичної допомоги.
- Визначати лікувальну тактику в разі ускладнень або невідкладних станів при венеричних хворобах на догоспітальному етапі.
- Планувати основні профілактичні заходи щодо венеричних хвороб.
- Прогнозувати наслідки венеричних хвороб на здоров’я людини.

Тема 11. Методика обстеження хворих із хворобами, що передаються статевим шляхом. Сифіліс: збудник, шляхи зараження, загальний перебіг, імунітет, класифікація. Реінфекція. Суперінфекція. Первинний сифіліс статевих органів, твердий шанкр. Підтвердження діагнозу первинного сифілісу: клінічні та лабораторні.

Венерологія як наука. Класифікація ВООЗ хвороб, що переважно передаються статевим шляхом (ІПСШ). Аналіз особливостей епідеміології ІПСШ. Особливості психологічного реагування та поведінки людей, що мають сексуально обумовлену інфекційну патологію. Шляхи та умови інфікування венеричними хворобами. Історія виникнення та подальшого розвитку сифілісу в Європі.

Методи обстеження венерологічних хворих: анамнестичне дослідження, огляд, пальпація. Лабораторні методи: мікроскопічні, культуральні, серологічні, молекулярно-біологічні, експрес-методи.

Сифіліс: збудник та його властивості, патогенез захворювання. Шляхи зараження сифілісом, загальний перебіг, класифікація.

Набутий сифіліс. Ранній первинний сифіліс. Характер шкірної висипки, типові місця локалізації у чоловіків та жінок. Основні клінічні ознаки типового твердого шанкра. Класифікація типових та атипових різновидів. Екстрагенітальні шанкри. Ускладнення. Загальні особливості регіонарного склерадениту. Підтвердження діагнозу первинного сифілісу: клінічні та лабораторні: виявлення Treponema pallidum з вогнищ ураження чи інфікованих лімфовузлів при мікроскопії в темному полі.

Лікування первинного сифілісу. Показання до госпіталізації, правила виписки хворих із стаціонару.

Особливості заповнення медичної документації.

Тема 12. Вторинний сифіліс: діагностика, диференційна діагностика, підтвердження діагнозу, лікування. Третинний та природжений сифіліс: діагностика, диференційна діагностика, підтвердження діагнозу, лікування.

Особливості епідеміології вторинного періоду клінічного перебігу сифілітичної інфекції.

Шляхи та імовірні умови інфікування від осіб з активними проявами вторинного періоду сифілісу. Ранній сифіліс: вторинний, ранній латентний, рецидивний (набутий до 2 років).

Ранній вторинний сифіліс. Клінічний перебіг, класифікація. Особливості шкірної висипки: розеольозний, папульозний, пустульозний сифілід, сифілітична лейкодерма, сифілітична алопеція. Характер шкірної висипки, типові та атипові місця її локалізації. Вісцерити та їх ускладнення. Ранній латентний сифіліс.

Клінічна діагностика вторинного періоду сифілісу, диференціальний діагноз. Лабораторна діагностика: реакції зв'язування комплементу з кардіоліпіновим і трепонемним антигенами та мікрореакція преципітації з кардіоліпіновим антигеном (стандартний комплекс класичних серореакцій - КСР); реакція імунофлуоресценції (РІФ); реакція імобілізації трепонем (РІТ); імуноферментний аналіз (ІФА); полімеразна ланцюгова реакція (ПЛР). Ускладнення та їх профілактика.

Пізній сифіліс. Латентний та третинний сифіліс. Особливості епідеміології третинного періоду розвитку сифілітичної інфекції. Умови інфікування від осіб з активними проявами третинного сифілісу. Третинний сифіліс. Клінічний перебіг, класифікація. Особливості шкірних проявів: горбикового та гумозного сифіліду. Характерні клінічні особливості вісцеральних уражень. Клінічна та лабораторна діагностика третинного періоду сифілісу, диференціальний діагноз, ускладнення, та їх профілактика.

Загальні принципи лікування. Превентивне лікування. Лікування набутого сифілісу зі строком зараження до 3 місяців (первинний, вторинний свіжий, прихований). Лікування набутого сифілісу зі строком зараження від 3 до 6 місяців (вторинний свіжий, рецидивний, прихований). Лікування набутого сифілісу зі строком зараження від 6 місяців до 1 року (вторинний рецидивний, прихований). Лікування набутого сифілісу зі строком зараження більше 1 року (вторинний рецидивний, неуточнений, або пізній прихований), а також раннього сифілісу (до 1 року) зі злоякісним перебігом та вісцеральними або неврологічними ураженнями. Медична допомога хворим на догоспітальному етапі. Показання до госпіталізації і правила виписки зі стаціонару. Диспансерний нагляд. Імунітет, поняття реінфекції, суперінфекції, серорезистентністі.

Особливості клінічних проявів у вагітних жінок. Сифіліс плаценти, сифіліс плода. Природжений сифіліс. Клінічні особливості вродженого раннього сифілісу у немовлят та дітей грудного віку. Прояви пізнього природженого сифілісу у дітей. Клінічна та лабораторна діагностика природженого сифілісу, диференціальний діагноз, ускладнення, лікування, профілактика.

Тема 13. Гонорея: збудник, шляхи передачі, клінічний перебіг, ускладнення, діагностика, лікування, профілактика. Екстрагенітальна гонорея. Хламідіоз: збудник, шляхи передачі, клінічний перебіг, ускладнення, діагностика, лікування, профілактика. Трихомоніаз: збудник, шляхи передачі, клініка, ускладнення, діагностика, лікування, профілактика.

Гонорея: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація. Клінічний перебіг свіжої гонореї (з давністю до 2 міс): гострої, підгострої та торпідної (малосимптомної). Клінічний перебіг хронічної (з давністю понад 2 міс) і латентної гонореї. Особливості перебігу у чоловіків та жінок. Екстрагенітальна гонорея. Діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення. Лабораторна діагностика, лікування, профілактика. Показання до госпіталізації.

Хламідіоз: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація. Урогенітальний хламідіоз у чоловіків і жінок. Лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, лікування, профілактика. Показання до госпіталізації.

Трихомоніаз: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація. Особливості клінічного перебігу, клінічна та лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, лікування, профілактика. Показання до госпіталізації.

Тема 14. ВІЛ-СНІД в Україні. Основні варіанти їхнього клінічного перебігу. Дерматологічні аспекти цієї проблеми. Базові організаційно-правові засади боротьби з її подальшим поширенням. Принципи терапії та профілактики. Підсумковий модульний контроль.

Актуальність для України. Етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, клінічна діагностика гострої фази ВІЛ-інфекції, диференціальний діагноз, прогноз. Лабораторна діагностика, план обстеження хворого при встановленні попереднього діагнозу ВІЛ-інфекції. Принципи призначення ВААРТ. Профілактичні заходи.

Нормативні документи МОЗ України, що регламентують порядок добровільного тестування, госпіталізації, лікування пацієнтів, проведення профілактичних заходів, а також правові аспекти щодо ВІЛ-інфекції.

ВІЛ інфекція та шкіра. Себорейний дерматит. Дерматологічні прояви HSV-1, HSV-2 та VZV-інфекції. Кандидоз. Саркома Капоші. Принципи лікування і профілактики. Показання до госпіталізації. Диспансеризація хворих на ВІЛ-інфекцію.

III. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 4

	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Модуль 1. Дерматологія, венерологія.												
Змістовий модуль 1. Дерматологія												
Лекція 1. Вступ до дерматології. Українська дерматологічна школа. Первинні та вторинні елементи висипки. Методи обстеження дерматологічних хворих. Принципи лікування хвороб шкіри. Деонтологічні аспекти роботи лікаря. Дерматозоонози. Піодермії.		2					-	-	-	-	-	-
Тема 1. Вступ до дерматології. Українська дерматологічна школа. Анатомія, гістологія та фізіологія шкіри людини.			3			4	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Елементи шкірної висипки та методика огляду й обстеження пацієнтів зі шкірною патологією. Принципи лікування хвороб шкіри. Деонтологічні аспекти роботи лікаря.			3			4	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Особливості клінічного перебігу корости, педикульозу та демодекозу. Принципи їхнього диференціювання, профілактики та лікування. Основні клінічні прояви при стафілодерміях та стрептодерміях на шкірі й слизових оболонках.			3			4	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Псоріаз. Діагностика, клінічний перебіг, лікування. Червоний плескатий лишай. Діагностика, клінічний перебіг, лікування.			3			4	-	-	-	-	-	-
Лекція 2. Мікотичні ураження шкіри та слизових оболонок. Алергодерматози		2					-	-	-	-	-	-
Тема 5. Кератомікози та мікози стоп. Їхні клінічні прояви, лабораторна діагностика, терапія та профілактика. Трихомікози: мікроспорія, трихофітія, парша. Їхні клінічні прояви, лабораторна діагностика, терапія та профілактика.			3			4	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Дерматити, токсикодермії, екзема, нейродерміт. Клінічний перебіг алергодерматозів, діагностика, диференційна діагностика, підтвердження діагнозу та лікування.			3			4	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Бульозні дерматози. Клінічний перебіг, діагностика, диференційна діагностика, підтвердження діагнозу та лікування			1			4	-	-	-	-	-	-
Тема 8. Туберкульоз шкіри. Клінічний перебіг, діагностика, диференційна діагностика, підтвердження діагнозу та лікування. Визначення якості життя дерматологічного хворого.			1			4	-	-	-	-	-	-
Тема 9. Лепра. Клінічний перебіг, діагностика, диференційна діагностика, підтвердження діагнозу та лікування.			1			3	-	-	-	-	-	-
Тема 10. Вірусні хвороби шкіри та слизових. Клінічний перебіг, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Принципи косметичного догляду за шкірою.			1			3	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 1.	64	4	22			38	-	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 2. Венерологія.												
Лекція 3. Класифікація ВООЗ хвороб, що переважно передаються статевим шляхом.		2					-	-	-	-	-	-

Загальна схема перебігу сифілісу і його лабораторна діагностика. Принципи терапії та профілактики. ВІЛ–СНІД та дерматологічні аспекти цієї проблеми.												
Тема 11. Методика обстеження хворих із хворобами, що передаються статевим шляхом. Сифіліс: збудник, шляхи зараження, загальний перебіг, імунітет, класифікація. Реінфекція. Суперінфекція. Первинний сифіліс статевих органів, твердий шанкр. Підтвердження діагнозу первинного сифілісу: клінічні та лабораторні.			3			3	-	-	-	-	-	-
Тема 12. Вторинний сифіліс: діагностика, диференційна діагностика, підтвердження діагнозу, лікування. Третинний та природжений сифіліс: діагностика, диференційна діагностика, підтвердження діагнозу, лікування.			3			3	-	-	-	-	-	-
Тема 13. Гонорея: збудник, шляхи передачі, клінічний перебіг, ускладнення, діагностика, лікування, профілактика. Екстрагенітальна гонорея. Хламідіоз: збудник, шляхи передачі, клінічний перебіг, ускладнення, діагностика, лікування, профілактика. Трихомоніаз: збудник, шляхи передачі, клініка, ускладнення, діагностика, лікування, профілактика.			3			3	-	-	-	-	-	-
Тема 14. ВІЛ-СНІД в Україні. Основні варіанти їхнього клінічного перебігу. Дерматологічні аспекти цієї проблеми. Базові організаційно-правові засади боротьби з її подальшим поширенням. Принципи терапії та профілактики. Підсумковий модульний контроль.			3			3	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 2.	26	2	12			12	-	-	-	-	-	-
Усього годин	90	6	34		50		-	-	-	-	-	-

Таблиця 5

IV. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ З ДИСЦИПЛІНИ «ДЕРМАТОЛОГІЯ, ВЕНЕРОЛОГІЯ»

№	ТЕМА	Кількість годин
1.	*Вступ до дерматології. Українська дерматологічна школа. Первинні та вторинні елементи висипки. Методи обстеження дерматологічних хворих. Принципи лікування хвороб шкіри. Деонтологічні аспекти роботи лікаря. Дерматозоонози. Піодермії.*	2
2.	*Мікотичні ураження шкіри та слизових оболонок. Алергодерматози.*	2
3.	*Класифікація ВООЗ хвороб, що переважно передаються статевим шляхом. Загальна схема перебігу сифілісу і його лабораторна діагностика. Принципи терапії та профілактики. ВІЛ–СНІД та дерматологічні аспекти цієї проблеми.*	2
	РАЗОМ	***6***

Таблиця 6

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ДЕРМАТОЛОГІЯ, ВЕНЕРОЛОГІЯ»

№	ТЕМА	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Дерматологія.		
1.	*Вступ до дерматології. Українська дерматологічна школа. Анатомія, гістологія та фізіологія шкіри людини.*	3
2.	*Елементи шкірної висипки та методика огляду й обстеження пацієнтів зі шкірною патологією. Принципи лікування хвороб шкіри. Деонтологічні аспекти роботи лікаря.*	3
3.	*Особливості клінічного перебігу корости, педикульозу та демодекозу. Принципи їхнього диференціювання, профілактики та лікування. Основні клінічні прояви при стафілодерміях та стрептодерміях на шкірі й слизових оболонках.*	3
4.	*Псоріаз. Діагностика, клінічний перебіг, лікування.* *Червоний плескатий лишай. Діагностика, клінічний перебіг, лікування.*	3
5.	*Кератомікози та мікози стоп. Їхні клінічні прояви, лабораторна діагностика, терапія та профілактика.* *Трихомікози: мікроспорія, трихофітія, парша. Їхні клінічні прояви, лабораторна діагностика, терапія та профілактика.*	3
6.	*Дерматити, токсикодермії, екзема, нейродерміт. Клінічний перебіг алергодерматозів, діагностика, диференційна діагностика, підтвердження діагнозу та лікування.*	3
7.	*Бульозні дерматози. Клінічний перебіг, діагностика, диференційна діагностика, підтвердження діагнозу та лікування. Туберкульоз шкіри. Клінічний перебіг, діагностика, диференційна діагностика, підтвердження діагнозу та лікування. Визначення якості життя дерматологічного хворого.*	2
8.	*Лепра. Клінічний перебіг, діагностика, диференційна діагностика, підтвердження діагнозу та лікування. Вірусні хвороби шкіри та слизових. Клінічний перебіг, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Принципи косметичного догляду за шкірою.*	2
Змістовий модуль 2. Венерологія.		
9.	*Методика обстеження хворих із хворобами, що передаються статевим шляхом. Сифіліс: збудник, шляхи зараження, загальний перебіг, імунітет, класифікація. Реінфекція. Суперінфекція. Первинний сифіліс статевих органів, твердий шанкр. Підтвердження діагнозу первинного сифілісу: клінічні та лабораторні.*	3
10.	*Вторинний сифіліс: діагностика, диференційна діагностика, підтвердження діагнозу, лікування. Третинний та природжений сифіліс: діагностика, диференційна діагностика, підтвердження діагнозу, лікування.*	3
11.	*Гонорея: збудник, шляхи передачі, клініка, ускладнення, діагностика, лікування, профілактика. Екстрагенітальна гонорея.* *Хламідіоз: збудник, шляхи передачі, клініка, ускладнення, діагностика, лікування, профілактика. Трихомоніаз: збудник, шляхи передачі, клініка, ускладнення, діагностика, лікування,*	3

	профілактика.	
12.	*ВІЛ-СНІД в Україні. Основні варіанти їхнього клінічного перебігу. Дерматологічні аспекти цієї проблеми. Базові організаційно-правові засади боротьби з її подальшим поширенням. Принципи терапії та профілактики. Підсумковий модульний контроль.*	3
	РАЗОМ	34

V. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ З ДИСЦИПЛІНИ «ДЕРМАТОЛОГІЯ, ВЕНЕРОЛОГІЯ»

Таблиця 7

№ з/п	Назва теми	Кільк. год.
1.	*Підготовка до практичного заняття: Вступ до дерматології. Українська дерматологічна школа. Анатомія, гістологія та фізіологія шкіри людини.* *- Удосконалення навичок опитування хворого (збір скарг та даних анамнезу).* *- Удосконалення навичок спеціального огляду хворого.*	4
2.	*Підготовка до практичного заняття: Елементи шкірної висипки та методика огляду й обстеження пацієнтів зі шкірною патологією. Принципи лікування хвороб шкіри. Деонтологічні аспекти роботи лікаря.* *- Удосконалення навичок опитування хворого (збір скарг та даних анамнезу).* *- Удосконалення навичок спеціального огляду хворого.* *- Удосконалення навичок визначення та опису характеру висипу (локальний статус).* *- Удосконалення навичок спеціального огляду хворого.* *- Удосконалення навичок пальпаторного дослідження елементів висипки.* *- Удосконалення навичок дослідження елементів висипки методом пошкрябування (гратаж).* *- Удосконалення навичок дослідження елементів висипки натисканням предметного скла (діаскопія).*	4
3.	*Підготовка до практичного заняття: Особливості клінічного перебігу корости, педикульозу та демодекозу. Принципи їхнього диференціювання, профілактики та лікування. Основні клінічні прояви при стафілодерміях та стрептодерміях на шкірі й слизових оболонках.* *- Удосконалення навичок клінічного обстеження: виявлення ходів корости, симптому Арді, симптому Горчакова.* *- Удосконалення навичок трактування даних лабораторних методів дослідження: мікроскопічне виявлення збудника корости.* *- Удосконалення навичок макроскопічного виявлення збудників педикульзу.* *- Удосконалення навичок трактування даних лабораторних методів дослідження піодермій: культурального методу.*	4
4.	*Підготовка до практичного заняття: Псоріаз. Діагностика, клінічний перебіг, лікування. Червоний плескатий лишай. Діагностика, клінічний перебіг, лікування.* *Удосконалення навичок спеціального огляду хворого.* *- Удосконалення навичок визначення та опису характеру висипу (локальний статус).* *- Удосконалення навичок пальпаторного дослідження елементів*	4

	висипки. *- Удосконалення навичок дослідження елементів висипки методом пошкрябування (ґратаж): визначення псоріатичних феноменів.* *- Удосконалення навичок визначення біодози УФО за Горбачовим.* *- Удосконалення навичок виконання методики ультрафіолетового опромінення шкіри при псоріазі.*	
5.	*Підготовка до практичного заняття: Кератомікози та мікози стоп. Їхні клінічні прояви, лабораторна діагностика, терапія та профілактика. Трихомікози: мікроспорія, трихофітія, парша. Їхні клінічні прояви, лабораторна діагностика, терапія та профілактика.* *-Удосконалення навоичок* огляду шкіри під лампою Вуда. *-Удосконалення навичок дослідження елементів висипки методом пошкрябування (гратаж): визначення симптому Беньє.* *- Удосконалення навичок проведення йодної проби Бальцера.*	4
6.	*Підготовка до практичного заняття: Дерматити, токсикодермії, екзема, нейродерміт. Клінічний перебіг алергодерматозів, діагностика, диференційна діагностика, підтвердження діагнозу та лікування.* *- Удосконалення навичок опитування хворого (збір скарг та даних анамнезу).* *- Удосконалення навичок спеціального огляду хворого.* *- Удосконалення навичок визначення та опису характеру висипу (локальний статус).* *- Удосконалення навичок спеціального огляду хворого.* *- Удосконалення навичок пальпаторного дослідження елементів висипки.* *- Удосконалення навичок дослідження елементів висипки методом діаскопії.* *- Удосконалення навичок визначення симптому Нікольського.* *- Удосконалення навичок трактування даних біохімічного дослідження крові (маркери ураження печінки, нирок, білковий та ліпідний спектри крові) та коагулограми.*	4
7.	*Підготовка теми для самостійного вивчення: Бульозні дерматози. Клінічний перебіг, діагностика, диференційна діагностика, підтвердження діагнозу та лікування.* *- Удосконалення навичок опитування хворого (збір скарг та даних анамнезу).* *- Удосконалення навичок спеціального огляду хворого.* *- Удосконалення навичок визначення та опису характеру висипу (локальний статус).* *- Удосконалення навичок визначення симптому Нікольського.* *- Удосконалення навичок дослідження мазків-відбитків на акантолітичні клітини.*	4
8.	*Підготовка теми для самостійного вивчення: Туберкульоз шкіри. Клінічний перебіг, діагностика, диференційна діагностика, підтвердження діагнозу та лікування.* *- Удосконалення навичок визначення та опису характеру висипу (локальний статус).* *- Удосконалення навичок спеціального огляду хворого, визначення симптомів «яблучного желе», «зонда».* *- Удосконалення навичок трактування даних бактеріоскопічного*	4

	та бактеріологічного дослідження патологічного матеріалу отриманого з абсцесу, нориці.	
9.	*Підготовка теми для самостійного вивчення: Лепра. Клінічний перебіг, діагностика, диференційна діагностика, підтвердження діагнозу та лікування.* *-Удосконалення навичок опитування хворого (збір скарг та даних анамнезу).* *- Удосконалення навичок спеціального огляду хворого.* *- Удосконалення навичок визначення та опису характеру висипу (локальний статус).* *- Удосконалення навичок трактування лабораторних тестів: тест на гістамін, тест на потовиділення.*	3
10.	*Підготовка теми для самостійного вивчення: Вірусні хвороби шкіри та слизових. Клінічний перебіг, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Принципи косметичного догляду за шкірою.* *- Удосконалення навичок визначення та опису характеру висипу (локальний статус).* *- Удосконалення навичок проведення тесту Тцанка та його трактування.* *- Удосконалення навичок трактування даних специфічних методів лабораторних досліджень (ІФА, ПЛР).*	3
11.	*Підготовка до практичного заняття: Методика обстеження хворих із хворобами, що передаються статевим шляхом. Сифіліс: збудник, шляхи зараження, загальний перебіг, імунітет, класифікація. Реінфекція. Суперінфекція. Первинний сифіліс статевих органів, твердий шанкр. Підтвердження діагнозу первинного сифілісу: клінічні та лабораторні.* *- Удосконалення навичок трактування даних методів лабораторних досліджень: мікроскопічних, культуральних, серологічних, молекулярно-біологічніих та експрес-методів.* *Удосконалення навичок опитування хворого (збір скарг та даних анамнезу).* *- Удосконалення навичок визначення та опису характеру висипу (локальний статус).* *- Удосконалення навичок пальпації твердого шанкру, лімфатичних вузлів при обстеженні хворих на сифіліс.* *- Удосконалення навичок мікроскопічного дослідження блідої трепонеми в темному полі.*	3
12.	*Підготовка до практичного заняття: Вторинний сифіліс: діагностика, диференційна діагностика, підтвердження діагнозу, лікування. Третинний та природжений сифіліс: діагностика, диференційна діагностика, підтвердження діагнозу, лікування.* *- Удосконалення навичок визначення та опису характеру висипу (локальний статус).* *- Удосконалення навичок трактування даних специфічних методів лабораторних досліджень при сифілісі: реакцій зв'язування комплементу з кардіоліпіновим і трепонемним антигенами та мікрореакція преципітації з кардіоліпіновим антигеном.* *- Удосконалення навичок трактування специфічних реакцій РІФ, РІТ, ІФА, ПЛР.*	3
13.	*Підготовка до практичного заняття: Гонорея: збудник, шляхи передачі, клінічний перебіг, ускладнення, діагностика, лікування,*	3

	профілактика. Екстрагенітальна гонорея. Хламідіоз: збудник, шляхи передачі, клінічний перебіг, ускладнення, діагностика, лікування, профілактика. Трихомоніаз: збудник, шляхи передачі, клініка, ускладнення, діагностика, лікування, профілактика. *- Удосконалення навичок забору виділень із сечостатевих органів для досліджень.* *- Удосконалення навичок проведення двостаканової проби при уретритах.* *- Удосконалення навичок діагностики бактеріального вагінозу.* *- Удосконалення навичок масажу передміхурової залози.* *- Удосконалення навичок введення ліків в уретру.* *- Удосконалення навичок трактування даних мікробіологічного дослідження різних біологічних рідин організму.* *- Удосконалення навичок трактування даних специфічних методів лабораторних досліджень ІФА, ПЛР.*	
14.	*Підготовка до практичного заняття: ВІЛ-СНІД в Україні. Основні варіанти їхнього клінічного перебігу. Дерматологічні аспекти цієї проблеми. Базові організаційно-правові засади боротьби з її подальшим поширенням. Принципи терапії та профілактики.* *- Удосконалення навичок проведення передтестового та післятестового консультування на ВІЛ-інфекцію.* *- Удосконалення навичок трактування даних мікробіологічного дослідження різних біологічних рідин організму.* *- Удосконалення навичок трактування даних специфічних методів лабораторних досліджень при ВІЛ-інфекції: ІФА, імунний блотинг, ПЛР.*	3
Разом		50

VII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Серед методів навчання при вивченні навчальної дисципліни «Дерматологія, венерологія» в залежності від етапу навчання використовують метод підготовки до вивчення нового матеріалу та вивчення нового матеріалу, його закріплення у вигляді питань для самоконтролю, а також метод пояснення педагога при безпосередньому керівництві останнього, де можуть бути використані пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, частково-пошукові, дослідницькі методи, та самостійної роботи, де керівництво викладача є опосередкованим.

VIII. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Серед основних методів контролю на практичних заняттях після самостійного вивчення нового матеріалу для його закріплення використовуються завдання у вигляді контрольних вправ з їх оцінкою (вхідний (попередній), поточний, рубіжний), які за формою проведення можуть бути: усним опитуванням (як індивідуальним, так і фронтальним), або письмовим, або програмованим, або тестовим, або практичним контролем. Серед сучасних технологій можуть бути застосовані технології ситуативного моделювання (рольові, ігрові тощо) або технології алгоритмізації/стандартизації. Серед інтерактивних методів використовуються: метод аналізу конкретних, проблемних ситуацій; метод групової дискусії; метод конкурентних груп тощо.

На кафедрі **оцінка здобувача вищої медичної освіти за роботу на занятті є комплексною**, за “чотирибальною” системою і включає в себе теоретичні знання, роботу біля ліжка хворого, виконання практичних навичок.

Відмінно – здобувач вищої медичної освіти глибоко та стійко засвоїв програмний матеріал; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає. Відповіді тісно пов'язує теорію з практикою; вільно читає результати аналізів та інструментальних досліджень і вирішує ситуаційні завдання підвищеної складності; добре ознайомлений з основною літературою і методами дослідження хворого в об'ємі, необхідному для практичної діяльності лікаря; проявляє вміння пов'язувати теоретичні аспекти предмету з практичними завданнями охорони здоров'я.

Добре – здобувач вищої медичної освіти твердо знає програмний матеріал, грамотно та по суті його викладає; не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання; правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і завдань; володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання; вміє вирішувати легкі і середньої важкості ситуаційні задачі; володіє методами лабораторних і клінічних досліджень в об'ємі, який перевищує обов'язків мінімум; здатний на базі конкретного змісту відповіді достатнє показати достатньо логічне мислення.

Задовільно – здобувач вищої медичної освіти знає тільки основний матеріал, але не засвоїв його детально, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у висвітленні програмного матеріалу. Здобувач вищої медичної освіти здатен вирішити лише найлегші задачі, володіє лише обов'язковим мінімумом методів дослідження; недостатньо орієнтується в питаннях методології, слабо знає основні принципи деонтології.

Незадовільно – здобувач вищої медичної освіти не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки, не впевнено, з великим затрудненням виконує практичну роботу.

Пройшовши повний курс передбаченої програми (відпрацьовані всі заняття та захищена академічна історія хвороб, тощо) здобувач вищої медичної освіти не може бути допущеним до заключного модульного контролю без відповідних знань та вмінь. Майбутній лікар повинен бути ерудованим і культурним, мати високі моральні якості, бути милосердним, співчутливим, постійно дотримуватись правил лікарської етики та деонтології.

Самостійна робота здобувачів, яка передбачена в темі поряд із аудиторною, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, контролюється під час іспиту.

Індивідуальна робота у формі написання схеми диференціальної діагностики шкірної висипки при різних дерматозах та алгоритму лікування хворого на шкірні та венеричні хвороби виконується здобувачами впродовж вивчення тем. Здобувач вищої медичної освіти може відпрацювати пропущені теми або перескладати їх на позитивну оцінку викладачу під час його консультацій (індивідуальної роботи зі здобувачами) не більше 3-х разів під час вивчення дисципліни, тим самим набрати кількість балів не меншу за мінімальну, щоб бути допущеним до підсумкового модульного контролю.

IX. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Оцінка з дисципліни «Дерматологія, венерологія», що представлена одним модулем, є рейтинговою та визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах), що виставляється на кожному практичному занятті за відповідною темою, бальної оцінки за виконання індивідуальної роботи та оцінки підсумкового модульного контролю (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Поточна навчальна діяльність здобувача вищої медичної освіти оцінюється за 4-бальною (традиційною) шкалою з використанням прийнятих у ВНЗ та затверджених цикловою методичною комісією з терапевтичних дисциплін критеріїв оцінювання для

навчальної дисципліни «Дерматологія, венерологія». При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для запланованої теми.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям теми і включає стандартизовані форми контролю теоретичної підготовки та контроль професійних умінь. Поточний контроль включає оцінювання початкового рівня знань (усне або письмове експрес-опитування, тестовий контроль з використанням тестових завдань формату А), оцінювання основного етапу практичного заняття (контроль професійних умінь під час курації хворих, вирішення типових ситуаційних задач), оцінювання кінцевого рівня знань на занятті (вирішення ситуаційних задач ІІІ рівня, інтерпретація результатів лабораторних та інших методів обстеження хворого).

Оцінювання поточної навчальної діяльності.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачам виставляються оцінки за 4-ри бальною (традиційною) шкалою з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені навчальною програмою. Здобувач вищої медичної освіти має отримати оцінку з кожної теми. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали. Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач за поточну навчальну діяльність при вивченні дисципліни становить 200 балів. Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати здобувач за поточну навчальну діяльність для зарахування дисципліни становить 120 балів.

Оцінка успішності з дисципліни виставляється лише здобувачам, яким зараховані усі заняття з дисципліни. Оцінка, яку здобувач вищої медичної освіти набрав з дисципліни, визначається як середнє арифметичне з усіх занять дисципліни (за наведеною формулою). Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності здобувачів має перевірятися статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового контролю). Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач вищої медичної освіти за поточну навчальну діяльність за семестр для допуску до підсумкового контролю становить 120 балів. Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати здобувач за поточну навчальну діяльність за семестр становить 72 бали.

Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих здобувачем оцінок за традиційною шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$\frac{x = \text{СА} \times 120}{5}$$

Для зручності наведено таблицю перерахунку за 200-бальною шкалою:

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисциплін, що завершуються диференційним заліком.

Таблиця 8

4 - бальна шкала	**200 - бальна шкала**								
5	120	4.54	109	4.08	98	3.62	87	3.2	77
4.95	119	4.5	108	4.04	97	3.58	86	3.16	76
4.91	118	4.45	107	3.99	96	3.54	85	3.15	
4.87	117	4.41	106	3.95	95	3.49	84	3.12	75
4.83	116	4.37	105	3.91	94	3.45	83	3.1	
4.8	115	4.33	104	3.87	93	3.41	82	3.08	74

4.75	114	4.29	103	3.83	92	3.37	81	3.04	73
4.7	113	4.25	102	3.79	91	3.33	80	3	72
4.66	112	4.2	101	3.74	90	3.29	79	менше 3	недостатньо
4.62	111	4.16	100	3.7	89	3.25	78		
4.58	110	4.12	99	3.66	88	3.22			

Самостійна робота здобувачів, яка передбачена в темі поряд із аудиторною, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може набрати при вивченні модуля, становить 200, в тому числі за поточну навчальну діяльність – від 72 до 120 балів, за результатами підсумкового модульного контролю – від 48 до 80 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати здобувач за поточну навчальну діяльність при вивченні модуля, становить 72 балів і визначається шляхом множення кількості тем модуля на еквівалент балів за оцінку «задовільно» за наведеною формулою.

Здобувач вищої медичної освіти має відпрацювати пропущені теми або перескладати незадовільну оцінку на позитивну оцінку викладачу під час його консультацій (індивідуальної роботи зі здобувачами) не більше 2-х разів під час вивчення модулю, тим самим набрати кількість балів не меншу за мінімальну, щоб бути допущеним до підсумкового модульного контролю.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

Оцінка з дисципліни, яка завершується диференційним заліком визначається, як сума балів за поточну навчальну діяльність (не менше 72) та балів за підсумковий модульний контроль (не менше 48). Бали з дисципліни незалежно конвертуються як в шкалу ECTS, так і в 4-бальну шкалу. Бали шкали ECTS у 4-бальну шкалу не конвертуються і навпаки.

Бали з дисципліни для здобувачів, які успішно виконали програму конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Таблиця 9

Бали з дисципліни	Оцінка за чотирибальною шкалою
від 180 до 200 балів	«5» (відмінно)
від 150 до 179 балів	«4» (добре)
від 120 до 149 балів	«3» (задовільно)
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати здобувач вищої медичної освіти з дисципліни	«2» (незадовільно)

ДОТРИМАННЯ КОДЕКСУ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Протягом вивчення навчальної дисципліни здобувачі другого освітно-наукового рівня з медицини мають дотримуватися Кодексу академічної доброчесності Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Для цього виконання самостійної роботи, контрольних робіт, робота на заліку має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи здобувачі можуть консультуватися з викладачами та з іншими здобувачами, але повинні самостійно робити завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела, якими здобувач користується при виконанні завдань, повинні бути чітко визначені та оформлені згідно існуючим правилам і стандартам. У разі спільної роботи з іншими здобувачами над виконанням завдань, здобувач повинен зазначати ступінь його залученості до роботи.

ПЕРЕЛІК КОНТРОЛЬНИХ ЗАПИТАНЬ ТА ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ДЛЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВИХ МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛІВ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Орієнтовний перелік питань до підсумкового модульного контролю

Змістовий модуль 1. **Дерматологія.**

1. Дерматологія як наука.
2. Становлення й розвиток дерматології у XIX – XXI століттях.
3. Українська дерматологічна школа.
4. Деонтологічні аспекти роботи лікаря.
5. Анатомія шкіри людини. Структура епідермісу, дерми, гіподерми.
6. Гістологія та фізіологія шкіри людини.
7. Біохімія шкіри.
8. Функції шкіри людини.
9. Придатки шкіри, їх структура.
10. Методи дослідження шкіри.
11. Методи обстеження дерматологічних хворих.
12. Принципи лікування хвороб шкіри.
13. Первинні порожнинні елементи шкірної висипки.
14. Первинні безпорожнинні елементи шкірної висипки.
15. Вторинні елементи шкірної висипки.
16. Мономорфний характер шкірної висипки.
17. Поліморфний характер шкірної висипки.
18. Поняття істинного та хибного поліморфізму.
19. Шляхи та імовірні умови інфікування дерматозоонозами.
20. Класифікація та загальні особливості паразитарних уражень.
21. Етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг паразитарних уражень шкіри.
22. Лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, лікування, профілактика паразитарних уражень.
23. Умови інфікування та розвитку піогеної флори в шкірі.
24. Класифікація та загальні особливості піогеного ураження.
25. Чинники, що сприяють виникненню піодермій.
26. Етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг стрептококових уражень шкіри.
27. Лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, лікування, профілактика стрептококових уражень шкіри.
28. Етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг стафілококових уражень шкіри.
29. Лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, лікування, профілактика стафілококових уражень шкіри.
30. Особливості піогеного ураження слизових оболонок.
31. Псоріаз: етіологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг.
32. Діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, лікування, профілактика загострень псоріазу.
33. Червоний плескатий лишай: етіологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг.
34. Особливості ураження шкіри та слизових оболонок при ЧПЛ.
35. Діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, лікування, профілактика ЧПЛ.
36. Принципи диспансеризації хворих на псоріаз і ЧПЛ.
37. Класифікація та особливості мікотичного ураження.

38. Кератомікози: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна та клінічна діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.
39. Дерматофітії. Класифікація, чинники, що сприяють виникненню захворювання, загальні особливості ураження шкіри.
40. Епідерматофітія пахова: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна та клінічна діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.
41. Епідермофітія стоп: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна та клінічна діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.
42. Руброфітія: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна та клінічна діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.
43. Трихофітія: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна та клінічна діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.
44. Мікроспорія: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна та клінічна діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.
45. Парша: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна та клінічна діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.
46. Кандидоз: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна та клінічна діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.
47. Глибокі мікози. Класифікація, чинники, що сприяють виникненню захворювання, загальні особливості ураження шкіри.
48. Бластомікоз: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна та клінічна діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.
49. Споротрихоз: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна та клінічна діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.
50. Псевдомікози: класифікація, чинники, що сприяють виникненню захворювання, загальні особливості ураження шкіри.
51. Хромомікоз: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна та клінічна діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.
52. Еритразма: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна та клінічна діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.
53. Актиномікоз: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна та клінічна діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.
54. Сучасне поняття про етіопатогенез алергодерматозів, їх класифікація, чинники, що сприяють виникненню захворювання.
55. Дермитити: етіологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.
56. Алергічний дерматит: етіологія, патогенез, клінічний перебіг, діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.
57. Екзема: етіологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.
58. Токсидермія: етіологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.
59. Синдром Лайєлла: етіологія, патогенез, клінічний перебіг, діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.
60. Кропив'янка: етіологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.
61. Нейродерматози: етіологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.
62. Бульозні дерматози: класифікація, чинники, що сприяють виникненню захворювання, загальні особливості ураження шкіри.

63. Пухирчатка акантолітічна: етіологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.
64. Пухирчатка неакантолітічна: етіологія, патогенез, клінічний перебіг, діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.
65. Герпетиформний дерматит Дюринга: етіологія, патогенез, клінічний перебіг, діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.
66. Туберкульоз шкіри: етіологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.
67. Визначення якості життя дерматологічного хворого.
68. Лепра: етіологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.
69. Класифікація герпес-вірусів людини. Загальна характеристка герпесвірусних хвороб.
70. Герпетична інфекція: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, лікування, профілактика. Показання до госпіталізації.
71. Бородавки: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.
72. Контагіозний молюск: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, діагностика, диференціальний діагноз, лікування, профілактика.
73. Принципи косметичного догляду за шкірою.
74. Венерологія як наука.
75. Класифікація ВООЗ хвороб, що переважно передаються статевим шляхом (ІПСШ).
76. Історія виникнення та подальшого розвитку сифілісу в Європі.
77. Аналіз особливостей епідеміології ІПСШ.
78. Особливості психологічного реагування та поведінки людей, що мають сексуально обумовлену інфекційну патологію.
79. Шляхи та умови інфікування венеричними хворобами. Методи обстеження венерологічерх хворих.
80. Сифіліс: збудник та його властивості, патогенез захворювання.
81. Шляхи зараження сифілісом, загальний перебіг, класифікація.
82. Набутий сифіліс. Ранній первинний сифіліс. Клінічні прояви твердого шанкру, класифікація типових форм та його атипових різновидів, ускладнення. Загальні особливості регіонарного склераденіту.
83. Підтвердження діагнозу первинного сифілісу: клінічні та лабораторні.
84. Особливості заповнення медичної документації.
85. Лікування первинного сифілісу. Показання до госпіталізації, правила виписки хворих із стаціонару.
86. Ранній вторинний сифіліс. Ранній латентний сифіліс. Особливості епідеміології вторинного періоду клінічного перебігу сифілітичної інфекції.
87. Шляхи та імовірні умови інфікування від осіб з активними проявами вторинного періоду сифілісу.
88. Вторинний сифіліс. Клінічний перебіг, класифікація. Особливості шкірної висипки: розеольозний, папульозний, пустульозний сифілід, сифілітична лейкодерма, сифілітична алопеція. Вісцерити та їх ускладнення.
89. Клінічна та лабораторна діагностика вторинного періоду сифілісу, диференціальний діагноз, ускладнення, лікування, профілактика. Показання до госпіталізації.
90. Пізній сифіліс. Латентний та третинний сифіліс. Особливості епідеміології третинного періоду розвитку сифілітичної інфекції.
91. Умови інфікування від осіб з активними проявами третинного сифілісу.

92. Третинний сифіліс. Клінічний перебіг, класифікація. Особливості шкірних проявів: горбикового та гумозного сифіліду. Характерні клінічні особливості вісцеральних уражень.
93. Клінічна та лабораторна діагностика третинного періоду сифілісу, диференціальний діагноз, ускладнення, лікування, профілактика. Показання до госпіталізації.
94. Імунітет, поняття реінфекція, суперінфекція, серорезистентність. Принципи диспансеризації хворих на сифіліс.
95. Особливості клінічних проявів у вагітних жінок.
96. Природжений сифіліс. Клінічні особливості вродженого раннього сифілісу у немовлят та дітей грудного віку.
97. Прояви пізнього природженого сифілісу у дітей.
98. Клінічна та лабораторна діагностика природженого сифілісу, диференціальний діагноз, ускладнення, лікування, профілактика.
99. Гонорея: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, клінічна та лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, лікування, профілактика. Показання до госпіталізації.
100. Хламідіоз: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, клінічна та лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, лікування, профілактика. Показання до госпіталізації.
101. Трихомоніаз: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, клінічна та лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, лікування, профілактика. Показання до госпіталізації.
102. ВІЛ-інфекція: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, диференціальний діагноз, ускладнення, принципи лікування, профілактика, прогноз. Порядок госпіталізації, обстеження, диспансеризації.

Перелік професійних умінь

1. Методика опитування хворого (збір скарг та даних анамнезу).
2. Методика спеціального огляду хворого.
3. Пальпаторне дослідження елементів висипки.
4. Дослідження елементів висипки методом пошкрябування.
5. Дослідження елементів висипки натисканням предметного скла.
6. Визначення дермографізму.
7. Виявлення ходів корости, симптому Арді, симптому Горчакова.
8. Визначення псоріатичних феноменів.
9. Виявлення сітки Уікхема.
10. Визначення біодози УФО за Горбачовим.
11. Методика ультрафіолетового опромінення шкіри при псоріазі.
12. Йодна проба Бальцера.
13. Огляд шкіри під лампою Вуда.
14. Мікроскопічна діагностика патогенних грибків.
15. Дезінфекція взуття при мікозах стоп.
16. Діаскопія.
17. Постановка проби Ядассона.
18. Визначення симптому Нікольського.
19. Дослідження мазків-відбитків на акантолітичні клітини.
20. Проведення тесту Тцанка.
21. Забір виділень із сечостатевих органів для досліджень.
22. Проведення двостаканової проби при уретритах.

23. Діагностика бактеріального вагінозу.
24. Масаж передміхурової залози.
25. Введення ліків в уретру.
26. Пальпація твердого шанкру.
27. Пальпація лімфатичних вузлів при обстеженні хворих на сифіліс.
28. Дослідження блідої трепонеми в темному полі.
29. Двомоментне внутрішньом'язове введення препаратів.

X. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

БАЗОВА

1. Гістопатологія і клінічна характеристика дерматозів / Г.С. Цераідіс, В.П. Федотов, А.Д. Дюдюн, В.А. Туманський. - Дніпропетровськ, 2004. - 536 с.
2. Дерматологія і венерологія: підручник для мед. ВНЗ / Степаненко В.І., Чоботар А.І., Бондар С.О. - К., 2015. - 336 с.
3. Дерматовенерологія. Національне керівництво. Коротке видання. ГЕОТАР-Медіа. Під ред. Ю.С. Бутова, Ю.К. Скрипкіна, О.Л. Іванова. 2017 - 896 с.
4. Дерматовенерологія / Під. ред. Федотова В. П. -Дніпропетровськ - Київ, 2008. - 600 с.
5. Дерматоскопія. Г. П. Сойер, Д. Аргенціано, Р. Гофман-Велленгоф, А. Залаудек; пер. з англ. - М .: МЕДпресс-інформ, 2014. - 240 с.
6. Дитяча дерматовенерологія: підручник для студентів Вищих Навчальних Закладів IV рівня акредитації та лікарів-дерматовенерологів / Л. Д. Калюжна [та ін.]; за заг. ред. проф. Л. Д. Калюжної. - К .: Грамота, 2014. - 304 с.
7. Європейське керівництво з лікування дерматологічних захворювань. - Кацамбаса А.Д., Лотті Т.М. МЕДпресс-інформ, 2009. - 736 с.
8. Клінічні лекції по дерматовенерології і косметології. Навчальний посібник. Під ред. В.П. Федотова, А.І. Макарчука. (Співавт. Болотна Л.А.). - Дніпропетровськ, 2014. - 566 с.
9. Нова косметологія. Косметологічні засоби: інгредієнти, рецептури, застосування./ Ернандес Є.І., Марголіна А.А. - М .: ТОВ ВД "Косметика і медицина", 2015. - 580 с .: іл.- Текст: рос.
10. Онови діагностики й лікування в дерматології та венерології: Посібник для лікарів, інтернів, студентів/І.І. Мавров, Л.А. Болотна, І. М. Сербіна – Х.: Факт, 2007. – 792 с.: іл.- Текст: рос.
11. Статеві хвороби: Посібник для лікарів, інтернів, студентів. /І.І. Мавров – 5-е вид., перероб. і доп. – Х.: Факт, 2005. – 760 с.: іл – (Світ медицини).
12. Шкірні хвороби. Діагностика і лікування, МЕДпресс-інформ. Хебіф Т.П. .; Пер. з англ. В.П. Адаскевич, 2016 - 704 с.

ДОПОМІЖНА

1. Атлас з дерматології. - МЕДпресс-інформ, 2012. - 408 с. Рёкен М., Шаллер М., Заттлер Е., Бургдорф В. - МЕДпресс-інформ, 2012. - 408 с.
2. Дерматологія атлас-довідник./Т. Фіцпатрік, Р. Джонсон, К. Вулф. Переклад з англійської під редакцією Е. А. Антух, Т. Г. Горлінія. – М.: ПРАКТИКА, 1999 - 1025 с.: іл. - Текст: рос.
3. Дерматологія в клінічній практиці. Фінлей Е., Чаудхері Е. Переклад з англійської під редакцією Н. Н. Потекаева .- Практична Медицина, 2011. - 208 с.
4. Онкодерматологія. Атлас. Лабораторія знань. Ламоткін І.А. 2017 - 878.
5. Практична дерматологія: уч. посібник для лікарів - інтернів та лікарів слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти/ Л.А. Болотна - Х .: С.А.М., 2015 - 278 с.
6. Практична дерматологія. Робін Грехем - Браун, Джоккі Бурк, Тім Канліфф. - Медпресс- інформ, 2011.- 360 с.

7. Повне керівництво для лікарів. Родіонов А.Н. Дерматовенерологія. - СПб: Наука і Техніка, 2012.- 1200 с. + DVD.
8. Раціональна фармакотерапія захворювань шкіри та інфекцій, що передаються статевим шляхом / За заг. ред. А.А. Кубанова. - М.: Літтерра, 2007. - 512 с.
9. Практична дерматологія в фотозадачах. Святенко Т.В. - К .: Логос, 2010. - 226 с.
10. Шкірні та венеричні хвороби: підручник. / Скрипкін Ю.К., Кубанова А.А., Акімов В.Г. - 2011. - 544 с. : Іл.
11. Шкірні хвороби: діагностика та лікування. Під ред. А.А. Кубанова. - М .: МЕДпресс-інформ, 2006. - 672 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Сайт МОЗ України: https://moz.gov.ua/
Стандарти надання медичної допомоги в Україні http://medstandart.net/